on-line >>> www.alnari.rs
mail to >>> office@alnari.rs

Naziv originala:
Stephen King
THE SHINING

Copyright © 1977 by Stephen King
Translation Copyright © 2011 za srpsko izdanje Alnari d.o.o.

ISBN 978-86-7710-666-9

ČUVAM PRIRODU
www.alnari.rs

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

STEPHEN KING

ISIJAVANJE

Preveo Dušan Mišić

alnari
PUBLISHING
Beograd, 2011.

Ovo je za Džoa Hila Kinga koji isijava

Ovu, kao i prethodne dve moje knjige, lektorisao je gospodin Vilijam Dž. Tompson, duhovit i razborit čovek. Njegov doprinos ovoj knjizi je ogroman, na čemu mu zahvaljujem.

*

Neki najlepši
hoteli na svetu
nalaze se u Koloradu, ali
hotel na ovim stranicama
ne zasniva se ni na jednom od njih.
„Vidikovac“ i s njim povezane osobe postoje
samo u
piščevoj mašti.

U toj odaji, sem toga, stajao je... ogroman sat od abonosovine. Njegovo klatno klatilo se tamo-amo, s muklom, teškom, jednoličnom zvekom; a kad bi... trebalo da izbije čas, iz bakarnih pluća časovnika izlazio bi zvuk koji je bio jasan i zvonak, i dubok i neizmerno muzikalan, ali tako naročitog tona i siline da su pri isteku svakog časa svirači u orkestru bili primorani da za trenutak prekinu sviranje da bi oslušnuli taj zvuk; i tako bi igrači morali da zastanu sred vihora valcera i cela vesela družina namah bi se uznemirila; i dokle god je časovnik izbijao, zapažalo se kako i najlakomisleniji blede, a stariji i trezveniji prelaze rukom preko čela, kao u smetenom sanjarenju ili razmišljanju. No kada bi odjek sasvim zamro, laka veselost odjednom bi obuzela čitav skup... nasmešili bi se sopstvenoj usplahirenosti... i šapatom se zaklinjali jedan drugom da iduće izbijanje časovnika neće izazvati u njima slično uzbuđenje; a zatim, po isteku šezdeset minuta... došlo bi do novog izbijanja časovnika, i do istog uznemirenja i podrhtavanja i sanjarenja kao i ranije.

Ali, uprkos svemu tome,
bila je to vesela i sjajna terevenka...
E. A. Po „Maska crvene smrti“

Spavanje razuma stvara čudovišta.
Goja

*

Kad zasija, zasijaće.
Narodna poslovica

PRVI DEO

UVODNA RAZMATRANJA

1. INTERVJU ZA ZAPOSLENJE

Džek Torens pomisli: *Razmetljivi mali kurac.*

Ulman beše visok metar šezdeset pet, a kad bi išao, kretao bi se ishitrenom brzinom koja je, izgleda, povlastica svih niskih gojaznih ljudi. Razdeljak u kosi bio mu je bez mane, a tamno odelo odmereno ali udobno. „Ja sam čovek kojem možete doneti svoje probleme", govorilo je to odelo hotelskom gostu. A najamnoj radnoj snazi odsečnije je govorilo: „Čuj, pazi da budeš valjan!" Na reveru crveni karanfil, možda zato da niko na ulici ne bi Stjuarta Ulmana zamenio za pogrebnika.

Slušajući Ulmana kako govori, Džek samom sebi prizna da mu se sigurno ne bi svideo nijedan čovek s one strane stola – pod ovim uslovima.

Ulman je postavio pitanje, a Džek ga nije čuo. Ulman je spadao u ljude koji takve greške svrstaju u mentalni registar – za dalje razmatranje.

– Oprostite, nisam vas čuo.

– Pitao sam je li vašoj ženi potpuno jasno šta ćete ovde raditi. A tu je, naravno, i vaš sin. – Baci pogled na molbu pred sobom. – Danijel... Zar vašu ženu nimalo ne plaši pomisao na to?

– Vendi je izvanredna žena.

– A i vaš sin je izvanredan?

Džek se nasmeši. Veliki široki reklamni osmeh:

– Pa, mislimo da jeste. Vrlo je samostalan, iako mu je pet godina.

Ulman ne uzvrati osmeh. Stavi u fasciklu Džekovu molbu.

Fascikla završi u fioci. Na površini stola sad su se nalazile samo dnevna knjiga rada, telefon, lampa „tensor" i korpa za ulaznu i izlaznu poštu. I oba dela korpe bila su prazna.

Ulman ustade i priđe ormaru za kartoteku u ćošku.

– Dođite iza stola, g. Torens. Pogledaćemo nacrte hotelskih spratova.

Donese pet velikih araka pa ih odloži na sjajnu orahovu površinu stola. Džek je stajao uz nju i snažno ga je zapahnjivao miris Ulmanove kolonjske vode. *Svi moji ljudi upotrebljavaju „englesku kožu" ili ništa*, pade mu na

pamet bez veze, pa je zubima morao stisnuti jezik da suzbije grohot smeha. Iza zida dopru tihi zvuci iz kuhinje hotela „Vidikovac“ koji su jenjavali posle ručka.

– Najviši sprat – žustro će Ulman. – Potkrovlje. Gore su sad samo starudije. Posle drugog svetskog rata „Vidikovac“ je promenio mnogo vlasnika, a kao da je svaki upravnik trpao u potkrovlje sve što im više nije trebalo. Želim da se po potkrovlju postave klopke za pacove i otrovni mamci. Neke sobarice s drugog sprata tvrde da su čule šuškanje. Ne verujem u to, ni na trenutak, ali ne sme postojati ni mogućnost od jedan posto da u hotelu „Vidikovac“ živi i jedan jedini pacov.

Iako je Džek smatrao da u svakom hotelu na svetu postoji pokoji pacov, držao je jezik za zubima.

– Naravno, nipošto ne puštajte sina gore u potkrovlje.

– Ne – reče Džek i ponovo blesnu širokim reklamnim osmehom. Ponižavajuća situacija! Zar je ovaj razmetljivi mali kurac zaista mislio da će pustiti sina da švrlja po potkrovlju punom mišolovki i starog nameštaja i bogzna čega još?

Ulman povuče plan potkrovlja i gurnu ga ispod gomile.

– „Vidikovac“ ima stotinu deset soba za goste – kazao je poučnim glasom. – Od toga se trideset, sami apartmani, nalaze ovde na drugom spratu. Deset u zapadnom krilu (uključivši Predsednički apartman), deset u sredini i deset u istočnom krilu. Svi imaju veličanstven pogled.

Možeš li me poštedeti prodavačkih priča?

Ali je ćutao. Posao mu je bio potreban.

Ulman gurnu pod gomilu nacrt drugog sprata. Proučavali su prvi sprat.

– Četrdeset soba – reče Ulman. – Trideset dvokrevetnih i deset jednokrevetnih. A na prvom spratu po dvadeset dvokrevetnih i jednokrevetnih. Nadalje, tri ugrađena ormara za veš na svakom spratu. Ostava je na krajnjem istočnom kraju hotela na prvom spratu i na krajnjem zapadnom kraju u prizemlju. Pitanja?

Džek odmahnu glavom. Ulman pokupi prvi sprat i prizemlje.

– Tako. Predvorje. Ovde u sredini je recepcija. Iza nje su kancelarije. Predvorje se proteže tridesetak metara u oba pravca od recepcije. Ovde u zapadnom krilu nalazi se sala za ručavanje Vidikovac i salon Kolorado. Dvorane za banket i ples su u istočnom krilu. Pitanja?

– Samo o podrumu – reče Džek. – Za zimskog čuvara to je najvažnije. Tamo se takoreći odvija akcija.

– Sve će vam to pokazati Votson. Plan podruma nalazi se na zidu kotlarnice. – Upadljivo se namrštio, možda zato da pokaže da se kao upravnik ne bavi tako banalnim stranama poslovanja „Vidikovca“ kao što su kotlovi i vodoinstalacije. – Možda ne bi bilo loše da i dole postavimo klopke. Samo trenutak...

Nažvrlja belešku u notes koji je izvadio iz unutrašnjeg džepa na kaputu (na svakom listu beše otisnuto zaglavlje *Upravnik Stjuart Ulman*, i to masnim crnim slovima), otrgnu list i ubaci ga u korpu za dostavu. Usamljeno je tamo ležao. Notes opet iščeznu u džepu Ulmanovog kaputa, kao čarobnjakova opsena. Sad ga vidiš, mali Džeki, sad ga ne vidiš. Ovaj momak je pravi.

Opet su zauzeli prvobitne položaje. Ulman za stolom, a Džek pred stolom, voditelj intervjua i intervjuisani, podnosilac molbe i suzdržljivi zaštitnik. Ulman sklopi negovane ručice na knjizi rada i pogleda pravo u oči Džeku. Nizak proćelav čovek u bankarskom odelu, s čednom sivom kravatom. Cvetu na jednom njegovom reveru smešila se mala značka na drugoj strani. Na njoj je malim zlatnim slovima pisalo samo: UPRAVA.

– Biću potpuno iskren prema vama, g. Torens. Albert Šokli je moćan čovek, ima mnogo deonica u „Vidikovcu“ koji je, prvi put u svojoj istoriji, ove sezone pokazao dobit. G. Šokli je i u upravnom odboru, ali on nije hotelijer i sam to spremno priznaje. Ali, što se tiče ovog zaposlenja, on je sasvim jasno izrazio svoje želje. Želi da vas zaposlim. I hoću. Ali, da mi je u ovoj stvari dao slobodne ruke, ne bih vas zaposlio.

Džek je čvrsto stiskao pesnice u krilu, pritiskao rukom o ruku. Znojile su mu se. *Razmetljivi mali kurče, razmetljivi mali kurče, razmetljivi...*

– Smatram da o meni nemate naročito dobro mišljenje, g. Torens. Svejedno mi je. Vaše mišljenje o meni nipošto ne utiče na moje uverenje da vi niste za ovaj posao. U sezoni koja traje od petnaestog maja do tridesetog septembra, u „Vidikovcu“ radi sto deset ljudi s punim radnim vremenom. Moglo bi se reći, jedan za svaku hotelsku sobu. Mislim da mnogima od njih nisam po volji, a naslućujem da me neki od njih smatraju velikim gadom. Sigurno da su ispravno prosudili moju narav. Moram biti veliki gad da ovaj hotel vodim onako kao dolikuje.

Pogledao je Džeka da čuje komentar, a Džek opet blesnu reklamnim osmehom, širokim i uvredljivo zubatim.

Ulman izusti:

– „Vidikovac“ se gradio od 1907. do 1909. Najbliži grad na istoku je Sajdvinder, udaljen šezdeset pet kilometara, a putevi do njega zatvore se negde krajem oktobra ili u novembru, do otprilike aprila. Hotel je sagradio Robert Taunli Votson, deda našeg sadašnjeg službenika za održavanje zgrade. Ovde su boravili Vanderbilti i Rokfeleri, i Astori i Duponti. U Predsedničkom apartmanu odsela su četiri predsednika: Vilson, Harding, Ruzvelt i Nikson.

– Ne bih se previše dičio Hardingom i Niksonom – šapnu Džek.

Ulman se namršti, ali nastavi ne osvrćući se na upadicu:

– Pokazalo se da je to previše za g. Votsona, pa je 1915. prodao hotel. Preprodan je 1922, pa 1929. i 1936. Bio je prazan do kraja drugog svetskog rata, kad ga je kupio i potpuno obnovio Horas Dervent, milioner, pronalazač, pilot, filmski producent i preduzetnik.

– Znam ga po imenu – reče Džek.

– Da. Sve što bi dodirnuo, pretvarao bi u zlato... osim „Vidikovca“. Uložio je u hotel preko milion dolara pre nego što je prvi posleratni gost prekoračio prag. Oronulu starudiju pretvorio je u izvanredno zdanje. Dervent je sagradio igralište za *roque* kojem ste se divili kad ste stigli.

– *Roque*?

– Britanski prethodnik našeg *croqueta*, g. Torens. *Croquet* je izrođeni *roque*. Navodno je Dervent naučio igru od svog sekretara i potpuno se zaljubio u *roque*. Naš teren za *roque* možda je najbolji u Americi.

– U to ne sumnjam – ozbiljno će Džek. Teren za *roque*, a ispred njega živa ograda obrezana u životinjskim oblicima, i šta još? Ujka Vigli* u prirodnoj veličini iza alatnice? Mnogo ga je umarao g. Stjuart Ulman, ali video je da ovaj još nije gotov. Ulman će svoje odverglati do poslednje reči.

– Kad je Dervent izgubio tri miliona, prodao je hotel grupi kalifornijskih investitora. I oni su doživeli loše iskustvo s „Vidikovcem“. Nisu to bili hotelijeri... Hotel su kupili 1970. Šokli i grupa njegovih ortaka, a upravu su poverili meni. I mi smo niz godina imali gubitak, ali zadovoljstvo mi je da kažem da sadašnji vlasnici nikad nisu gubili poverenje u mene. Prošle godine nismo imali gubitak, a ove godine, prvi put u gotovo sedamdeset godina, „Vidikovac“ je ostvario zaradu.

Džek pomisli da se ovaj pedantni čovečuljak opravdano diči, a zatim ga ponovo poput talasa zapljusnu talas odbojnosti prema njemu.

Reče:

---

* Naziv određene mete na strelištu.

– Ne vidim vezu između šarolike istorije „Vidikovca“ i vašeg mišljenja da nisam za ovaj posao, g. Ulman.

– Jedan od razloga zašto je „Vidikovac“ bio u tolikom minusu leži u propadanju do kojeg dolazi svake zime. A to mnogo više smanjuje zaradu nego što možete zamisliti, g. Torens. Zime su veoma oštre. Da rešim taj problem, uzeo sam zimskog čuvara s punim radnim vremenom, da loži kotao i da svakodnevno greje razne delove hotela. Da uklanja kvarove do kojih dolazi i da obavlja popravke, tako da hladnoća ne uništi objekat. Da neprestano pazi na sve nepredviđene slučajeve. Prve zime zaposlio sam oženjenog čoveka, a ne samca. Došlo je do tragedije. Užasne tragedije.

Ulman pogleda Džeka hladno, procenjivački.

– Pogrešio sam. Priznajem pogrešku. Čovek je pio.

Džek oseti kako mu se preko usta proteže polagan, drzak osmeh, sušta suprotnost reklamnom osmehu koji otkriva sve zube.

– Aha, to... Čudi me da vam Al nije rekao. Prestao sam da pijem.

– Da, g. Šokli mi reče da više ne pijete. Pričao mi je i o vašem poslednjem zaposlenju... vašem poslednjem poverljivom zaposlenju, ako smemo reći? Predavali ste engleski na privatnoj školi u Vermontu. Izgubili ste kontrolu nad sobom, mislim da ne moram da ulazim u detalje u tom pogledu. Ali smatram da je slučaj Grejdija važan, pa sam zato spomenuo... vašu prošlost. Zime 1970/71, posle preuređenja „Vidikovca“, a pre naše prve sezone, zaposlio sam onog... onog nesrećnika po imenu Delbert Grejdi. Uselio se u prostorije u kojima ćete stanovati sa ženom i sinom. Imao je ženu i dve ćerke. Izrazio sam sumnjičavost, uglavnom zato što je zima oštra, kao i zato što će porodica Grejdi biti pet-šest meseci odsečena od spoljnog sveta.

– Ali to zapravo i nije tako, jelda? Ovde su telefoni, a sigurno i radiostanica. Iz nacionalnog parka Stenovite planine može se doći helikopterom bez spuštanja, a onako veliki park sigurno ima neki helikopter.

– To mi nije poznato – reče Ulman. – Hotel ima radio-stanicu. Pokazaće vam je g. Votson, kao i spisak tačnih frekvencija na koje ćete se javiti ako vam zatreba pomoć. Telefonske linije odavde do Sajdvindera još su nadzemne. Svake zime negde popuste, a tako mogu ostati tri nedelje do mesec i po. U alatnici imamo i motorne sanke.

– Znači da hotel zapravo i nije odsečen.

G. Ulman delovao je ojađeno.

– Recimo da vam se sin ili žena okliznu na stepenicama i razbiju lobanju, g. Torens. Da li biste tada smatrali da je hotel odsečen?

Džek shvati stvar. Motorne sanke koje bi vozile najvećom brzinom stigle bi u Sajdvinder za sat i po... možda. Helikopter iz službe za spasavanje u nacionalnom parku došao bi ovamo za tri sata... u najboljim uslovima. U snežnoj mećavi ne bi mogao da uzleti, a nema nade da bi motorne sanke mogle voziti najvećom brzinom, kad bi se neko i usudio da izvede ozbiljno ozleđenu osobu na temperaturu koja možda iznosi minus trideset ili četrdeset stepeni, ako uračunate i učinak ledenog vetra.

– U Grejdijevom slučaju – izjavi Ulman – mozgao sam isto kao što je g. Šokli svakako mozgao u vašem slučaju. Samoća može sama po sebi da bude štetna. Bolje da je uz čoveka porodica. Mislio sam: dođe li do nevolje, postoje velike mogućnosti da će to biti nešto manje nego razbijena lobanja ili nezgoda s električnim uređajima ili nekakav grč. Ozbiljni grip, upala pluća, slomljena ruka, štaviše, upala slepog creva. Bilo koja od ovih stvari ostavila bi dovoljno vremena. Ono što se dogodilo proizašlo je verovatno iz lokanja jeftinog viskija koji je Grejdi imao u velikim zalihama, bez moga znanja, kao i neobičnog stanja koje su naši stari zvali „groznica brvnare". Da li vam je poznat taj izraz?

Ulman se pokroviteljski nasmeši, spreman da objasni čim Džek prizna svoje neznanje, a Džek beše srećan da odgovori kao iz puške:

– Tako se u slengu zove klaustrofobična reakcija do koje dolazi kad su ljudi duže vreme zajedno zatvoreni. Osećaj klaustrofobije ispoljava se kao mržnja prema ljudima s kojima su zatvoreni. U krajnjim slučajevima to može dovesti do halucinacija i nasilja. Došlo je do ubistva usled takvih sitnica kao što je zagoreli ručak ili svađa na koga je red da pere suđe.

Ulman je bio prilično zbunjen, što je Džeku veoma prijalo. Odlučio je da još malo pecka Ulmana, ali je u sebi obećao Vendi da će ostati hladnokrvan.

– Pretpostavljam da ste u tome pogrešili. Da li im je naudio?

– Ubio ih je, g. Torens, a onda i sebe. Kćerkice je ubio sekirom. Ženu puškom sačmaricom, a isto tako i sebe. Noga mu je bila slomljena. Verovatno se toliko napio da je pao niza stepenice.

Ulman raširi ruke i samozadovoljno pogleda Džeka.

– Jel' završio neku srednju školu?

– Zapravo i nije – izjavi Ulman pomalo kruto. – Smatrao sam, recimo, da će pojedinac s manje mašte biti neosetljiviji na tegobe i samoću...

– I tu ste pogrešili – reče Džek. – Glupan je skloniji „groznici brvnare", kao što je skloniji tome da nekoga ustreli u toku kartanja ili da se bez predumišljaja lati pljačke. Postaje mu dosadno. Kad padne sneg, nema drugog posla osim da gleda televiziju ili da slaže pasijans, pa da vara sam sebe kad